

A Független Magyarország utána járt, mit olvas Budapest

Utcaseprők, inasok és nőek között a kölcsönkönyvtárakban Balzactól Vicki Baumig

A Független Magyarországnak nemrég vita indult meg afölött, a könyvkiadók miért ragaszkodnak a könnyűfajátű rodalom terjesztéséhez, a remek helyett miért best-seller lát nagyobb példányszámban napvilágot.

A könyvkiadók érvelése szerint azt adják ki, ami az olvasóközönségnek kell. Az viszont nyitott kérdés maradt, vajon mi kell az olvasónak? Vajjon azért olvas-e best-sellert, mert azt kap, vagy olvasna valódi, szintizta irodalmat, ha csak ezt nyujtanák át neki?

Az irodalomalatti irodalom

Először a Nemzeti Múzeum Széchenyi könyvtárába mentem el és megkerdeztem Tolnai Gábor főigazgató véleményét a könyvkiadás körül folyó vitáról, elsősorban a ponyváról. Ezt válaszolta Tolnai Gábor:

— A könyvkiadók bizonynyal igen, de én nem tudok semmi méntséget felhozni a ponyva védelmére.

— Megvallom, midőn ponyvát mondok, nem is azokra a nyomdatermekre gondolok elsősorban, amelyek kiállítással — ríktó címlappal és leplezetlen címekkel — nyíltan néven nevezik önmagukat. Azokra az irodalomalatti írásokra célzok, amelyek irodalmi életünk türelmes demokráciájában gyantútan olvasók tömegeit tartják a kezükben. Azokra a könyvekre, amelyek legfőbb támaszai, nevelői a haladásellenességnek, amelyek minden igazi irodalom alapsajátága; a dolgok névennevezése, a valóság ábrázolása helyett a valóság elkendőzése, a hazug mellébeszélésnek szereznek polgárjont.

— Több, mint fél évszázada burjánzott el kiiríthatatlannak látszó gaz módjára Magyarországon ez az irodalom, párhuzamosan azzal a politikával, amely a felszabadulásig kezében tartotta a hatalmat: hamis illúziókban ringatni középosztályunk tömegeit. E politika hatalmi ereje megszűnt, de az irodalomalatti irodalom — beszéljünk nyíltan —, mely támasza és talpköve volt ennek a politikának, tovább virágzik és visszhangra talál.

— Felesleges szaporítani a szót: ennek az »irodalomnak« elsorvasztása nemcsak irodalmi, hanem demokratikus politikai kérdés is.

A Béke-téren: igazi irodalom

A béketéri kitérőn veszteglő villamoskocsi mozgókönyvtárában egy gombostű számára nem jutna hely, annyian szoronganak benne könyvekkel megrakodva. Kiderül, hogy e nagy gyárnegyed lakói sokat és nagy lelkesedéssel olvasnak. Az is kiderül, mit olvasnak.

— Társadalmi regények, — mondja a sorakerülő fiatal gyári munkásnő. — Franciát vagy orosz.

Rövid válogatás után Balzac és Dosztojevszkij műveivel távozik.

Öreg utcaseprő következik utána. Kezében cédulára írott hosszú lista, a többi utcaseprőnek is ő cseréli a könyveket.

— A jányomnak regényt tessék adni, de olvasvalamit, mint ez volt — mutatja Dosztojevszkij »Sthederer-ját. — Nekem valamit a történelem-

ből — teszi utána. — Majd: Jugoszláviáról is szeretném egy könyvet.

A visszahozott művek között, amiket átnyujt, meglepődéssel látjuk Babits irodalomtörténetét. Megkerdezzük, érdekelte-e az olvasmány?

— Nagyon tanulságos volt — mondja az utcaseprő. — A népnek is kell művelődni, akinek nem volt módja iskolába járni.

Kisfiú ismeretterjesztő olvasmányt kér. Fejkendő, öreg néni Gorkij »Anyá«-ját nyujtja át ezekkel a szavakkal:

— Soha még ilyen gyönyörűt nem olvastam.

Óbudán: Harsány Zsolt

A Fővárosi Könyvtár óbudai fiókjában Harsányi Zsolt műveinek van nagy keletje. Ezenkívül Ammers-Kühler, Vicky Baum és általában a német nőírók műveit cserélgetik. A könyvtáros felesévével kíséri az igényléseket és ötpercenként megismétli a következőket:

— A Fővárosi Könyvtár egész évi bevétele mindössze 130.000 forint, könyvbeszerzésre pedig félmilliót fordít. Tehát ez nem üzleti vállalkozás, célunk a ponyva uralmát letörni. Tessék Balzacot, Dosztojevszkijt olvasni!

Az óbudai olvasó ennek ellenére Vicki Baumot kér és kap, mert ez is van a polcon. És rengeteg Harsányi Zsolt-kötet is sorakozik egymás mellett. A könyvtáros úgy segít a dolgon, hogy egy regény mellé egy általa ismeretterjesztő névvel illetett olvasmányt nyujt át. Kiderül a szemlélődés alatt, jó munkát végez. Sokan az ajánlott olvasmányhoz hasonlókat kérnek újból. A jó könyv megteszi a magáét, csak kézbe kell adni.

Belváros: világponyva

A város belterületén működő kölcsönkönyvtár is óriási forgalmat bonyolít le. Itt is egész másfajta az olvasóközönség. A férfiak útleírásokat olvasnak, anekdótagyűjteményeket, történelmet. A nők, óriási többségben: Cronint. Egy elegáns fiatal nőhöz fordulunk, aki naponta elolvas egy könyvet, adjon tanácsot, mit válasszunk?

— Ha még nem olvasta, kérje ki az Arvix Indiában című könyvet. Rettentő izgalmas, nem lehet letenni. Vagy Réztábla a kapu alatt. Azt is Cronin írta — mondja készségesen és a szerző nevét cöbetűvel. — Balzac — szintén cöbetűvel — sem rossz, de sokszor unalmas, egész lapokat kell kihagyni, amikor olyan izéket mond el, Kassák, brr!

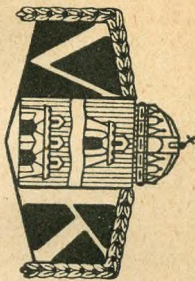
Ez volt a nőci (cöbetűvel) véleménye az irodalomról, platinarókkával a vállán, a város szívében. De a kiadónak mégis az utcaseprők, fejkendő néni, tejeleszajú tanoncok és nagybajuszú napszámosok szellemi igényeihez kellene igazodniok. Már csak azért is, mert a népnek is kell művelődniok.

József Jolán

Uj kézi ocsit

honnét végy ? ...-utca 34.

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

<p>Budapestre vonatkozó újságcikkek</p>		<p>Szerző: <i>József Jolán</i></p> <p>Cím: <i>Mit olvas Budapest?</i></p>	<p>Forrás: <i>Független Magyarországi Hírlap</i></p>	<p>(Hely)</p>	<p>(Idő)</p>	<p>(Köt. v. füz.)</p>	<p>(Old.)</p>	<p>Személy</p>	<p>Oszályozás</p>
		<p>1947. 13</p>						<p>1947. 1</p>	